

Důležitými pro spor jsou pozdější dopisy žalovaného ze dne 8. května, 14. května a 17. května 1920 a dopis zástupce žalobce ze dne 18. května 1920. V dopise ze dne 8. května 1920 oznamuje žalovaný žalobci, že cena vápna stoupla na 2700 K s přírůžkou 500 K a táže se, reflektuje-li žalobce na dodávku za těchto podmínek, či má-li žalovaný kupní cenu poslat zpět. V dopise ze dne 14. května 1920 prohlašuje žalovaný ochotu objednaný vagon vápna zaslati, ovšem jen za cenu 32 K za 100 kg a s další přírůžkou 280 K. V dopise ze dne 17. května 1920 pak oznamuje žalobci, že na ceně ze dne 14. května nemůže sleviti ani korunu. Těmito dopisy dal žalovaný zřejmě nade vší pochybnost na jevo, že smlouvu za podmínek původně ujednaných splniti nechce. Poskytnutí dodatečné lhůty k plnění s pohružkou odstoupení od smlouvy ve smyslu § 918 odstavec první obč. zák. má ten účel, aby straně, nalézající se v prodlení, byla dána možnost, své prodlení napravit a smlouvu dodatečně splniti. Tento postup by byl však zbytečným v tom případě, když strana obmeškává již napřed sama prohlásí, že plniti nechce. To stalo se v tomto případě dopisy žalovaného shora uvedenými. Žalobce, nabyv tím jistoty, že žalovaný smlouvu nesplní, byl oprávněn ve smyslu § 918 obč. zák., bez udělení další lhůty prostě prohlásiti, že i on od smlouvy odstupuje, což učinil dopisem svého právního zástupce ze dne 18. května 1920, oznámiv žalovanému zároveň, že bude od něho žádati náhradu způsobené škody, kterou mu v nejbližších dnech oznámí, což také dopisem ze dne 25. května 1920 učinil. Dovolací soud má tedy za to, že se žalobce zachoval podle předpisu § 918 obč. zák. a že má podle § 921 obč. zák. nárok na náhradu škody způsobené porušením smlouvy se strany žalovaného.

Čís. 1602.

Přípustnost pořadu práva pro nárok obecního úředníka proti obci o náhradu škody, již mu způsobila tím, že otálela vyřídit jeho žádost, by dán byl do výslužby.

Podmínky opodstatněnosti tohoto náhradního nároku.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1922, Rv I 33/22.)

Žalobce byl městským tajemníkem žalované obce v Čechách a zažádal roku 1911 o výslužbu, kteréžto žádosti bylo vyhověno teprve v roce 1918. Žalobu o náhradu škody, jež prý tímto průtahem žalobci vzešla, procesní soud první stolice ve věci samé zamítl, nevyhověv námitce nepřípustnosti pořadu práva a uvedl v onom směru v důvodech: Soudní dvůr má za to, že žalobce ani na svých právech ani na svém jmění ve smyslu § 1293 obč. zák. žalovanou stranou (jejími zákonnými zástupci) poškozen nebyl. Žalobce spatřuje vinu žalované v tom, že žádost jeho, by byl dán do výslužby, byla vyřízena teprve dekretem ze dne 13. května 1918, pokud se týče, že 7 roků zůstala nevyřízena. Aby v těchto okolnostech mohlo býti vůbec spatřováno nějaké zavinění žalované, musel by žalobce především dokázati, že měl tenkrát skutečně zákonný nárok na to, by byl dán do výslužby. Dle § 21 zákona ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák. má nárok na výslužné úředník po desítileté nepřetržité službě jen tenkrát, když se stal bez vlastního zavinění

k službě nezpůsobilým neb bez průkazu neschopnosti k službě teprv po nepřetržité službě nejméně 35leté, pokud se týče 40leté. Podmínky tyto u žalobce v čase podání žádosti o dání do výslužby splněny nebyly, neboť v roce 1911 sloužil teprve sotva 11 roků, a, že byl tenkrát bez vlastního zavinění k službě nezpůsobilým, sám ani netvrdí, naopak sám udal, že po té ještě až do roku 1918 úřadoval jako aktivní tajemník a bral požitky s tímto úřadem spojené, z čehož nejlépe plyne, že o nějaké nezpůsobilosti k službě u něho v roce 1911 řeči býti nemůže. Žalovaná strana pokud se týče její zákonné zastupitelství nebyly proto vůbec povinny, této žádosti žalobce vyhověti neb ji vůbec vyřídit, poněvadž žalobce na povolení neměl zákonného nároku. Na okolnosti té také ničeho nemění, že žalobce dle svého tvrzení byl vyzván tehdejší starostou žalované, by podal žádost o výslužbu, jelikož okolnost tato jest úplně nerozhodná, neboť dle § 32 obec. zřízení a § 20 zák. ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák. rozhoduje o jmenování úředníků a také o dání jich do výslužby výhradně obecní výbor, a nikoliv starosta, takže dispozice, v tomto ohledu obecním starostou předsevzaté nemají právního účinku a závaznosti pro žalovanou. Nemůže proto býti vůbec řeči o nějakém zavinění orgánů obecních, k rozhodování o žádosti žalobce povolanych. Ale ani škody, která by tím žalobci byla vzešla, tu není; nezamlouvala-li se žalobci služba městského tajemníka u žalované obce a měl-li příležitost si založiti jinde existenci lepší, měl na vůli, ze služeb žalované vystoupiti a na místo jemu propůjčené resignovati, ovšem bez požitků pensijních, na které v roce 1911 ještě neměl zákonného nároku. Neučinil-li žalobce tak, dal tím, že ve službě žalované obce ještě po 7 roků pokračoval, jako aktivní městský tajemník úřadoval a požitky jako takový bral, na jeho souhlas, že ve službě žalované setrvává, a nemůže se proto na jeho straně mluvit ani o skutečné škodě ani o ušlém zisku vinou žalované strany. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil mimo jiné z těchto důvodů: Žalovaná obec uplatňovala v první stolici mezi jiným též námitku nepřipustnosti pořadu práva. Námitka ta byla prvním soudem odmítnuta. Soudu odvolacímu náleželo dle § 240 odstavec druhý c. ř. s. vzíti z moci úřední v úvahu i otázku přípustnosti pořadu práva. Po názoru odvolacího soudu nejde tu o spor o výslužné ve smyslu § 40 zák. ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák. (§ 40 zák. ze dne 23. července 1919, čís. 443 sb. z. a n.) ani o jinaký spor z poměrů služebních ve smyslu § 40 posléz citovaného zákona. Žalobce nežádá zvýšení výslužného, netvrdí, že mu nárok na důchod, jehož se domáhá, příslušel na základě služební smlouvy nebo služebního poměru k žalované obci, nýbrž opírá nárok ten o to, že mu úmyslným a bezprávným jednáním činovníků obecních, totiž tím, že nebyla po léta vyřízena žádost, by byl dán do výslužby, způsobena byla škoda na majetku a právech, poněvadž mu bylo znemožněno, by si opatřil v čas jinde nové zaměstnání, jež by mu skýtalo nárok na zaplacení ve stáří. Služební poměr žalobcův není tedy podkladem žalobního nároku, nýbrž dal jen podnět ku vzniku nároku toho. Žalobce opírá také svůj nárok výslovně o ustanovení §§ 1293, 1294, 1295, 1324 a 1331 obč. zák. Jde tu tedy o nárok na náhradu škody z činu (jednání) nedovoleného, bezprávného dle 30. hlavy obč. zák. Nároky takové je však, pokud není stanovena výjimka, dle § 1338 obč. zák. uplatňovati na řádném soudě. Poně-

vadž pro případ, o který tu jde, výjimka stanovena není, bylo rozsudek prvního soudu ve výroku odmítajícím námitku nepřipustnosti pořadu práva, ponechati v platnosti. Po stránce právní byla věc prvním soudem správně posouzena. Žalobce opírá svůj nárok o to, že, byv v roce 1911 ve schůzi městské rady vyzván starostou, by podal žádost o výslužbu, žádost tu podal, že však obec žádost v čas nevyřídila, nýbrž s rozhodnutím o ní 7 let otálela. A tu poukázal první soud správně k tomu, že by žalobce, aby v tvrzeném jednání (opomenutí) žalované obce mohlo býti spatřováno zavinění, zavazující k náhradě škody, musil předem dokázati, že měl tehda skutečně zákonný nárok, aby byl dán do výslužby. Povinnost k náhradě škody mohla by stíhati žalovanou obec jen tehda, kdyby oprávněné žádosti žalobcově bezdůvodně nevyhověla a s vyřízením jejím otálela, nikoli však tehda, žada-li žalobce na obci něco, k čemu neměl vůbec práva a čemu proto obec nebyla povinna vyhověti. Že žalobce vzhledem k ustanovení § 21 zák. z 2. května 1908, čís. 35 z. zák. neměl v té době zákonného nároku na výslužbu, peněvadž neměl 35 (40) služebních let a nebyl také k službě neschopným a že na tom ničeho neměnila okolnost, že byl žalobce, jak tvrdí, tehdejší starostou vyzván, aby podal žádost o výslužbu, dovedil případně první soud a stačí poukázati k odůvodnění tomu. K vývodům odvolání v tomto směru je jen uvést: Z toho, že starosta po zákonu zastupuje obec vůči osobám třetím, že úředníci obecní jsou starostovi podřízeni a že mohou jim býti suspendováni (§§ 55 a 53 obec. zřízení), nelze nikterak dovozovati, že žalobce, byv vyzván starostou, by podal žádost o výslužbu, nabyl tím vůči obci nároku, by byl dán do výslužby. O tom, má-li býti obecní úředník dán do výslužby, nerozhoduje starosta, nýbrž dle § 32 ob. zřízení a § 21 zák. ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák. obecní výbor. Že starosta vyzvání ono učinil na základě usnesení obecního výboru, žalobce ani netvrdil. Učinil-li však starosta vyzvání to o své újmě, nebylo vyzvání účinným a závazným ani pro žalobce ani pro žalovanou, nebylo způsobilé, by nahradilo podmínky, jež vyžaduje zákon pro nárok na výslužbu a nemůže proto žalobce z vyzvání toho odvozovati pro sebe práva vůči žalované obci. Také okolnost, že obec po 7 letech žádost žalobcovu kladně vyřídila, nedokazuje ještě nikterak, že žalobce měl v roce 1918, tím méně v r. 1911 právní nárok na to, by byl dán do výslužby. Ani v roce 1918 neměl žalobce zákonného nároku na výslužbu. Vyhověla-li obec žádosti jeho přes to, nelze z toho dovozovati, že byla povinna tak učiniti již v roce 1911. Z toho, že žalobci nedostalo se v roce 1911 formálního vyřízení žádosti, třeba zamítavého, neniáže žalobce odvozovati náhradní nárok. Zamítnutí žádosti nebylo by v nijaké příčinné souvislosti s tvrzenou škodou žalobcovou, kterou dovozuje z toho, že mohl míti vedle pense příjem z nového zaměstnání. Žalobce musil, nedostávaje přes naléhání vyřízení, seznati, že obec neuznává jeho nárok na pensionování a mohl se dle toho zařídit. Neuvcdl také ani, jak by se byl zachoval v případě, že by byla žádost jeho v r. 1911 bývala zamítnuta, a zda a jaká újma by mu byla i v tom případě vzešla. Správně uvedl první soud vzhledem k celému stavu věci, že nelze mluvit o nějaké skutečné škodě žalobcově ani o ušlém zisku, jež by byla žalovaná obec zavinila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaná obec namítala proti žalobě nepřipustnost pořadu práva a třebaš nyní už nebyla dále uplatňována, zabýval se s ní dovolací soud vzhledem na § 240 c. ř. s. z moci úřední a došel z důvodů odvolacího soudu k názoru, že námitka tato není oprávněna. K důvodům těm se dodává: Právo žádati náhradu škody od škůdce způsobené jeho zaviněním, jež poškozenému z ustanovení § 1295 obč. zák. vyplývá, jest právem soukromým a zůstává jím i tehdy, když jednání neb opomenutí, škodu působící, zakládá se v překročení veřejnoprávních předpisů. Také v tomto případě tvrdí žalobce, že obecní výbor, opomenuv ihned jeho žádost o výslužbu vyříditi, dopustil se zavinění a tak odvozuje svůj nárok z opomenutí § 32 čes. obec. zřízení. Jest tedy o nároku rozhodovati pořadem práva. Tomu není na závalu § 40 zák. ze dne 23. července 1919, čís. 443 sb. z. a n., jenž stanoví, že spory o příjmy služební a výslužné úředníka, o zaopatřovací požitky vdov a sirotek, jakož i ostatní spory vzešlé ze služebních poměrů úředníka rozhodují se pořadem stolic samosprávných. Neboť, i kdyby názor, shora projevený, nebyl správný, nastala tímto § 40 ještě žádná změna § 1338 obč. zák., jímž jest ustanoveno, že právo na náhradu škody musí zpravidla, jako každé jiné soukromé právo, býti uplatňováno u řádného soudu; výjimku z ustanovení tohoto, tedy něco odlišného citovaný § 40 neustanovuje, oč by se tak státi musilo. V případě tomto nejde o spor ze služebního poměru — nemá se tu státi nějaké upravení poměru toho, nebžší o vnitřní záležitost jedině a výhradně služebního poměru se týkající, nýbrž o náhradu škody, způsobenou domněle nekonáním povinností obecnímu výboru dle obec. zřízení uložených, tedy o záležitost na služebním poměru nezávislou. Obecní výbor byl by musil za předpokladů zákonných o žádosti žalobcově, řádně doložené, rozhodovati dle § 32 čes. obec. zřiz., jelikož se týkala upravení služebního poměru — dání do výslužby; a neučinil-li tak, jak žalobce tvrdí, úmyslně, viní ho přímo ze zavinění a nikoliv jen z opomenutí, jímž mu byla způsobena škoda a o náhradě její přísluší rozhodovati dle uvedeného soudům.

Dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci tu není a také vývody dovolání nejsou s to, by odůvodnění názoru nižších soudů vyvrátily a proto se poukazuje na ně a připomíná se ještě toto: Jest pro správné posouzení tohoto případu naprosto lhostejno, podal-li žalobce žádost o výslužbu z vlastního popudu či na příkaz starosty, neboť o žádostech takových rozhoduje obecní výbor a nikoli starosta. Musela by tudíž býti věc tato na pořadu dotyčného zasedání a dle § 42 čes. obec. zřiz. i při svolávání členů obecního výboru k zasedání předem býti oznámena, že se však tak stalo a že skutečně obecní výbor se usnesl, aby žalobce byl vyzván podati žádost o výslužbu, žalobce ani sám netvrdí. Výzva ta stala se tedy jen soukromě a svémocně starostou a dovolávání se §§ 55, 63 čes. obec. zřiz. jest proto nemístné a tvrzení, že starosta jednal, byv k tomu obcí zvláště zmocněn, jest tvrzením, teprve v dovolání poprvé se vyskytujícím a tudíž nepřipustnou novotou. Nárok žalobcův na náhradu škody nevznikl tudíž ani vyzváním starosty, aby žalobce podal žádost o pensionování, ani tím, že této výzvy uposlechl, ani tím že žádost jeho byla teprve po sedmi letech vyřízena. K odůvodnění nároku toho musil by žalobce prokázati nedovolený čin bezprávný, škodu vzešlou,

příčinnou souvislost mezi nimi a konečně zavinění škůdce. Že žádného z těchto předpokladů tu není, vyplývá z nesporného přednesu stran a v souvislosti s ním ze zákona ze dne 29. května 1908, čís. 35 z. zák. změněného a doplněného zákonem ze dne 23. července 1919, čís. 443 sb. z. a n. Dle ustanovení § 21 zmíněného zákona — jak už nižší stolice provedly — má nárok na výslužbu úředník po 10 leté, nepřetržité službě, stal-li se bez vlastní viny k službě neschopným anebo bez toho příkazu, když dosloužil předepsaná služební léta. Žalobce, aby byl docílil příznivého vyřízení své žádosti, byl by musil prokázati svou neschopnost dále sloužiti, toho však on netvrdil a výzva starostova podmínky této nenahraňuje. Není tedy zákonný nárok žalobcův na výslužbu prokázán. Není-li tu nároku na výslužbu, nebylo ani na obecním výboru žalované obce, aby se o žádosti žalobcově musel usnášeti, bylať bezdůvodnou a to dala žalovaná obec na jevo tím, že žalobce nechávala na dále ve službě a v požitcích s ní spojených až do doby, kdy žalobce sám, dle vlastního udání, obecní výbor o vyřízení své žádosti popoháněl a usnesení, jímž byl pak do výslužby dán, takto vynutil. Tedy v tom, že obecní výbor žádosti jeho ihned nevyřídil, nelze shledati ani bezprávného činu, ani pak v otálení vyřízení zavinění žalované, neboť jednala tak po právu, berouc zřetel k předpisům v té příčině stávajícím. Za tohoto stavu, když žalobce nebyl oprávněn o výslužbu žádati a naopak službu až do dubna 1918 konal, nelze mluvíti o škodě, jež by mu byla vzešla z chování žalované obce a i kdyby mohlo se o škodě mluvíti, nebylo by tu příčinné souvislosti mezi domnělým bezprávným činem a škodou a proto právem uznaly nižší stolice žalobu za neoprávněnou.

Čís. 1603.

Nepřípustnost pořadu práva pro nárok o náhradu škody proti obci, již způsobila, účastnivši se při výkupu obilí.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1922, Rv I 70/22.)

Starosta žalované obce účastnil se spolu s komisařem okresního obilního ústavu výkupu obilí u žalobce, dal obilí odvézti a převzal peníze, za ně stržené, jež po několik měsíců zadržoval u sebe a teprve na příkaz ministerstva pro zásobování zaslal je žalobci, jenž jich však nepřijal, žádaje i úrok za mezidobí. Žalobě o vyplacení zadržovaného peníze s úrokem o b a n i ž š í s o u d y nevyhověly, zamítuvše námitku nepřípustnosti pořadu práva, ježto prý jde o nárok ryze soukromoprávní.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky nižších soudů i s předchozím řízením a odmítl žalobu.

D ů v o d y:

Dle rozsudkových zjištění účastnili se starosta a obecní strážník žalované obce výkupu obilí, provedeného u žalobce komisařem okresního obilního ústavu, starosta dal obilí odvézti a převzal peníze za ně stržené, oznámil domnělé závady ministerstvu pro zásobování lidu a na příkaz jeho zaslal peníze ty žalobci. Spolučinnost žalované obce, pokud vůbec účastnila se jednání toho svým starostou, zakládá se na § 32, vládního